

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.033.06.2019

Pan
Andrzej Pilis
Dyrektor Szkoły Podstawowej
im. Karola Miarki
ul. Powstańców 6
43-252 Pielgrzymowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/078 Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży w szkołach publicznych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa im. Karola Miarki w Pielgrzymowicach ¹ , ul. Powstańców 6, 43-252 Pielgrzymowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Pilis, Dyrektor Szkoły ²
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów.2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających /minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy.3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (do 12 grudnia 2019 r.), tj. lata szkolne 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Katarzyna Kozieł, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/298/2019 z 19 listopada 2019 r.2. Monika Bukowiec, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/316/2019 z 2 grudnia 2019 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli, str. 1-4)</p>

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Szkoła podejmowała aktywne działania na rzecz rozpoznania i monitorowania problemów rozwoju wad postawy uczniów. Uczniom zapewniono możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i wykonywania testów przesiewowych dzieciom z roczników objętych bilansem zdrowia w ramach umowy zawartej z podmiotem leczniczym udzielającym świadczeń gwarantowanych pielęgniarce szkolnej. Dyrektor posiadał wiedzę na temat rozpoznanych wad postawy dzieci.

Szkoła tworzyła warunki ograniczające czynniki sprzyjające powstawaniu i rozwojowi wad postawy uczniów poprzez umożliwienie pozostawiania w niej przez wszystkich uczniów podręczników i przyborów szkolnych, zapewnienie właściwej infrastruktury sportowej oraz organizację m.in. zajęć gimnastyki korekcyjnej dla klas I-III, zajęć edukacji zdrowotnej w ramach wychowania fizycznego oraz sportowych zajęć pozalekcyjnych. Podejmowane działania nie były jednak wystarczające o czym świadczą wyniki kontroli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach⁵, która wykazała że część stanowisk pracy uczniów była niedostosowana

¹ Zwana dalej „Szkołą”.

² Od dnia 1 września 2012 r.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., zwana dalej „ustawą o NIK”.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Zwanego dalej „PPIS”.

do wymagań ergonomii, co naruszało §2, §9 i §24 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁶.

Prowadzone w Szkole działania informacyjne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad postawy i eliminacji ryzyk ich rozwoju były skuteczne.

Stwierdzone nieprawidłowości, nie miały istotnie negatywnego wpływu na kontrolowaną działalność i dotyczyły:

- niepoddania ponownej legalizacji wagi medycznej ze wzrostomierzem, znajdującej się w gabinecie profilaktyki zdrowotnej, co było niezgodne z załącznikiem nr 5 do rozporządzenia Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych⁷,
- braku informacji o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom w miejscu ogólnodostępnym, co było niezgodne z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej⁸.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą w Szkole funkcjonował gabinet profilaktyki zdrowotnej, który spełniał wymagania określone w §27, §30 oraz §37 rozporządzenia z 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą⁹, tj. meble i podłogi wykonano z materiałów umożliwiających ich mycie i dezynfekcję, a gabinet wyposażono w umywalkę z baterią z ciepłą i zimną wodą, dozownik z mydłem w płynie, dozownik ze środkiem dezynfekcyjnym oraz pojemnik z ręcznikami jednorazowego użycia i pojemnik na zużyte ręczniki. Gabinet wyposażony był zgodnie z zapisami załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej¹⁰, w odpowiedni sprzęt do wykonywania testów przesiewowych, w szczególności układu ruchu i interpretacji wyników, tj. w wagę medyczną ze wzrostomierzem i tablice – siatki centylowe wzrostu i masy ciała. Waga medyczna nie posiadała aktualnej legalizacji, co szczegółowo opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

W okresie objętym kontrolą wyposażenie gabinetu zostało uzupełnione, m.in. w związku z przyznaniem Szkole dotacji z budżetu państwa¹¹ na ten cel. Za kwotę 3,7 tys. zł, w 2018 r. zakupiono ze środków dotacji: szafkę na leki i szafkę kartoteczną, biurko, parawan, ciśnieniomierz, środki do profilaktyki próchnicy i apteczkę z wyposażeniem.

(akta kontroli, str. 7-12, 396-410)

⁶ Dz. U. z 2003 r., nr 6 poz. 69 ze zm., zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie bezpieczeństwa w szkołach”.

⁷ Dz. U. poz. 759. Przepis obowiązywał od 27 kwietnia 2019 r., wcześniej obowiązywało rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 13 kwietnia 2017 r. w sprawie prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych (Dz. U. poz. 969), zgodnie z którym termin zgłoszenia przyrządu pomiarowego po raz pierwszy do legalizacji ponownie po dokonaniu oceny zgodności wynosił 3 lata, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie prawnej kontroli metrologicznej”.

⁸ Dz. U. poz. 1078, zwana dalej „ustawą o opiece zdrowotnej”.

⁹ Dz.U. 2019 poz. 595.

¹⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 736.

¹¹ Na podstawie ustawy z dnia 15 września 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach zapewniających poprawę jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej. (Dz.U. 2017 poz. 1774)

Dyrektor wyjaśnił, że w związku z wejściem w życie (od 12 września 2019 r.) ustawy o opiece zdrowotnej podjęto następujące działania organizacyjne:

- Opiekę zdrowotną nad uczniami, w gabinecie szkolnym, powierzono pielęgniarce posiadającej odpowiednie kwalifikacje.
- Umożliwiono rodzicom uczniów zgłaszanie pisemnego sprzeciwu dotyczącego profilaktycznej opieki zdrowotnej.
- W roku szkolnym 2018/2019 opieką stomatologiczną objęci zostali uczniowie, których rodzice wyrazili pisemną zgodę na przeprowadzenie kontrolnych badań uzębienia w mobilnym gabinecie dentystycznym.
- Rodzice uczniów zostali poinformowani na pierwszym zebraniu o możliwościach, warunkach i miejscu korzystania uczniów z opieki zdrowotnej. Informacje te zostały przekazane ustnie oraz umieszczone w prezentacji multimedialnej, dostępnej na stronie internetowej szkoły.
- Umożliwiono rodzicom uczniów przewlekle chorych i niepełnosprawnych wyrażanie pisemnych zgód na sprawowanie nad nimi opieki przez pielęgniarkę szkolną. O sposobie udzielania pierwszej pomocy tym uczniom zostali pouczeni wszyscy pracownicy szkoły podczas szkoleń przeprowadzanych przez pielęgniarkę szkolną.
- W przypadku wystąpienia problemów zdrowotnych lub higienicznych, rodzice informowani byli telefonicznie przez pielęgniarkę szkolną, pomoc nauczyciela lub wychowawcę dziecka.

(akta kontroli, str. 589-590)

W wyniku oględzin stwierdzono, że informacja o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom nie była umieszczona w miejscu ogólnodostępnym w Szkole, co szczegółowo opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str.398)

1.2. W dniu 2 stycznia 2017 r. Dyrektor Szkoły zawarł, na czas nieokreślony, z podmiotem leczniczym udzielającym świadczeń gwarantowanych przez grupową praktyką pielęgniarską¹² umowę użyczenia pomieszczenia gabinetu profilaktyki zdrowotnej pielęgniarki w zamian za świadczenie usług w zakresie medycyny szkolnej. Opieką pielęgniarską objęto 353 uczniów Szkoły w roku 2017/2018 i 350 w roku 2018/2019 (tj. 100%).

(akta kontroli, str. 9, 12, 660-661, 670-673)

1.3. W roku szkolnym 2017/2018 testy przesiewowe wykonano u: 50 uczniów – klas III (100% dzieci objętych bilansem zdrowia), 45 - klas V (100%) i u 43 – klas VII (98%). W roku szkolnym 2018/2019 testy przesiewowe wykonano odpowiednio: 19 klas III (100% dzieci objętych bilansem zdrowia), 58 - klas V (100%) i 45 – klas VII (100%).

(akta kontroli, str. 14)

Z informacji uzyskanej, w trakcie niniejszej kontroli NIK, od pielęgniarki szkolnej¹³ wynikało, że:

a) w roku szkolnym 2017/2018 na 95 uczniów klas I, III i VII, przebadanych w ramach badań bilansowych (odpowiednio: jednego, 50,44) rozpoznano :

¹² Zwaną dalej „Spółką”. Pierwszą umowę użyczenia z ww. Spółką zawarto 2 stycznia 2011 r.

¹³ Dane sporządzone na podstawie Kart Profilaktycznego Badania Lekarskiego Dziecka 7-o letniego, Ucznia Klasy III szkoły Podstawowej i Ucznia Klasy VIII Szkoły Podstawowej.

- zniekształcenie kręgosłupa M-40 (kifoza i lordoza) u jednego ucznia klasy III (1%),
- zniekształcenie kręgosłupa M-41 (skolioza) u 22 uczniów klas I, III i VII (23%)- odpowiednio: jednego, 11, 10 uczniów.

b) w roku szkolnym 2018/2019 na 50 uczniów klas I, III i VII, przebadanych w ramach badań bilansowych (odpowiednio: pięciu, 18, 27) rozpoznano:

- zniekształcenie kręgosłupa M-40 u dwóch uczniów (ucznia klasy III i klasy VII) - 4%,
- zniekształcenie kręgosłupa M-41 u 12 uczniów klas I, III i VII, tj. 24%. - odpowiednio: jednego, pięciu, sześciu uczniów.

(akta kontroli, str. 650)

Według rocznych sprawozdań z pracy pielęgniarki:

- w roku szkolnym 2017/2018 na 353 uczniów, 303, tj. 86% należało do grup dyspanseryjnych¹⁴ a najliczniejszą grupę stanowiły wady postawy¹⁵ (166 uczniów, tj. 47%).
- w roku szkolnym 2018/2019 na 350 uczniów do grup dyspanseryjnych należało 270 uczniów, tj. 77% uczniów. Ponownie najliczniejszą grupę stanowili uczniowie z wadami postawy – 147 uczniów, tj. 42%.

(akta kontroli, str. 671, 674)

1.4. Pielęgniarka powiadamiała uczniów i wychowawców o terminach badań bilansowych, uczestniczyła przy pomiarach antropometrycznych uczniów w celu doboru wysokości mebli szkolnych do wzrostu uczniów oraz przy ważeniu tornistrów. Pielęgniarka na początku roku szkolnego informowała Dyrektora o uczniach z wadami postawy wymagających zakwalifikowania do zajęć gimnastyki korekcyjnej oraz na koniec roku - w sprawozdaniach rocznych ze swojej pracy informowała Dyrektora o uczniach z uszkodzeniami narządu ruchu, zakwalifikowanych do poszczególnych grup dyspanseryjnych.

(akta kontroli, str. 7-8, 395, 650-651, 670-675)

Dyrektor wyjaśnił, że współpraca dyrektora, pielęgniarki szkolnej oraz pedagoga w szkole ma miejsce, jednak nie ustalono zasad tej współpracy w formie pisemnej, a dotychczasowa współpraca przebiegała prawidłowo.

(akta kontroli, str. 656)

1.5. W okresie objętym kontrolą Szkoła współpracowała z rodzicami w prowadzeniu profilaktyki wad postawy. Tematyka ta, w tym wagi tornistrów, była przedmiotem pięciu zebrań z rodzicami: trzy spotkania rozpoczynające rok szkolny oraz dwa - w trakcie roku¹⁶. Jako propozycję rozwiązania problemu ciężkich tornistrów wskazano kontrolę zawartości plecaków przez rodziców oraz pozostawianie podręczników w szkole. W roku 2018/2019 nauczyciel wychowania fizycznego¹⁷ i gimnastyki korekcyjnej prowadził prelekcje i instruktarz dla rodziców dzieci uczęszczających na gimnastykę korekcyjną, podczas których informował rodziców o poziomie i rodzaju dysfunkcji ruchowej dzieci.

(akta kontroli, str. 64, 159, 174, 177, 420-586)

Dyrektor wyjaśnił, że Nauczyciel prowadzący zajęcia gimnastyki korekcyjnej corocznie organizuje spotkania z Rodzicami uczniów uczęszczających na zajęcia gimnastyki korekcyjnej (przebieg spotkań nie był protokołowany). Dyrektor szkoły

¹⁴ Grupy uczniów objęte szczególnym nadzorem medycznym ze względu na rodzaj schorzenia/zagrożenia dla zdrowia.

¹⁵ Skrzywienia kręgosłupa, odstające łopatki, asymetria łopatek, asymetria barków, kolana koślawe i szpotawe, płaskostopie.

¹⁶ W dniu 15 września 2017 r., 11 września 2018 r., 12 września 2019 r., 13 czerwca 2019 r. i 15 listopada 2019 r.

¹⁷ Zwanego dalej: „w-f”.

corocznie na zebraniach inauguracyjnych rok szkolny informuje o organizacji wyjazdów na basen, organizacji zajęć gimnastyki korekcyjnej, badaniu ciężaru tornistrów (brak protokołów, prezentacje na stronie szkoły, polecenia porządkowe dla nauczycieli).

(akta kontroli, str.8)

1.6. Dyrektor poinformował, że *W szkole poza badaniami przesiewowymi nie organizowano dodatkowych badań mających wykryć u uczniów wady postawy [...] ponieważ rodzice uzyskiwali taką wiedzę od lekarza pediatry NZOZ, która to wiedza była na bieżąco przekazywana higienistce szkolnej.*

(akta kontroli, str. 8, 732)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Znajdująca się w gabinecie profilaktyki zdrowotnej waga medyczna ze wzrostomierzem¹⁸ nie miała ważnych dowodów kontroli metrologicznej, co było niezgodne z załącznikiem nr 5 do rozporządzenia w sprawie prawnej kontroli metrologicznej, zgodnie z którym termin zgłoszenia przyrządu pomiarowego po raz pierwszy do legalizacji ponownie po dokonaniu oceny zgodności wynosił trzy lata. Zgodnie z art. 8k ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach¹⁹ legalizacja ponowna przyrządu pomiarowego dokonywana jest na wniosek użytkownika.

(akta kontroli, str. 398, 410-413, 665)

Pielęgniarka wyjaśniła, że nie wystąpiła o ponowną legalizację wagi, bo nie wiedziała, że jest przepis zobowiązujący do legalizacji wag szkolnych.

(akta kontroli, str. 626)

Dyrektor wyjaśnił, że *waga medyczna została zakupiona w listopadzie 2015 r. Jedynym użytkownikiem wagi medycznej jest pielęgniarka szkolna [...] i urządzenie to stanowi element wyposażenia gabinetu lekarskiego, za który pani pielęgniarka ponosi odpowiedzialność. Obecnie zostały już podjęte działania związane z uzyskaniem ponownej legalizacji wagi i 10 grudnia urządzenie to zostanie sprawdzone i oznakowane odpowiednią naklejką potwierdzającą możliwość dalszego użytkowania.*

(akta kontroli, str. 657)

W toku niniejszej kontroli NIK, w dniu 10 grudnia 2019 r., wagę szkolną poddano ponownej legalizacji.

(akta kontroli, str. 721, 821)

2. W wyniku oględzin stwierdzono, że informacja o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom nie znajdowała się, w miejscu ogólnodostępnym w Szkole, co było niezgodne z art. 7 ust. 3 ustawy o opiece zdrowotnej.

(akta kontroli, str.398)

Dyrektor wyjaśnił, że w związku z wejściem w życie nowych przepisów: ustawa z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami – dyrektor szkoły poinformował na zebraniu w dniu 12 września 2019 roku o prawach Rodziców, informacja w formie pisemnej nie została wywieszona z powodu niedopatrzenia.

(akta kontroli, str. 731)

¹⁸ Zakupiona w dniu 3 listopada 2015 r.

¹⁹ Dz.U. poz. 541;zwana dalej: „Prawem o miarach”.

W toku niniejszej kontroli, w 5 grudnia 2019 r. informacja o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom została wywieszona przy wejściu do Szkoły.

(akta kontroli, str. 731, 752, 820)

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła podejmowała działania na rzecz profilaktyki wad postawy uczniów. Problem rozwoju wad postawy był należycie rozpoznawany i monitorowany. Dyrektor zapewnił właściwą współpracę z pielęgniarką, nauczycielami i rodzicami w kwestii profilaktyki wad postawy. Stwierdzone nieprawidłowości, nie mające wpływu na ocenę kontrolowanej działalności, dotyczyły braku aktualności legalizacji wagi medycznej ze wzrostomierzem, znajdującej się w gabinecie profilaktyki zdrowotnej oraz braku informacji o zakresie opieki zdrowotnej udzielanej uczniom w miejscu ogólnodostępnym.

OBSZAR

2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy

Opis stanu faktycznego

2.1. W arkuszach organizacyjnych Szkoły na rok szkolny 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 zaplanowano zajęcia gimnastyki korekcyjnej w wymiarze jednej godziny tygodniowo dla każdej z klas I-III.

(akta kontroli, str. 23-52, 155, 171, 176, 415-419)

W okresie objętym kontrolą w zajęciach gimnastyki korekcyjnej uczestniczyło 100% uczniów skierowanych na te zajęcia. W roku szkolnym 2017/2018 w zajęciach gimnastyki korekcyjnej uczestniczyło 44 uczniów, tj. 46 % uczniów klas I-III²⁰, w roku 2018/2019 – uczestniczyło 43 uczniów, tj. 52% uczniów klas I-III²¹ a w roku 2019/2020 – 48 uczniów, tj. 45% uczniów klas I-III²².

Zajęcia gimnastyki korekcyjnej prowadzili absolwenci Akademii Wychowania Fizycznego, posiadający tytuł magistra wychowania fizycznego.

(akta kontroli, str. 224-225, 657)

Przeprowadzone w toku kontroli oględziny potwierdziły, że zajęcia gimnastyki korekcyjnej odbyły się zgodnie z planem, na sali gimnastyki korekcyjnej. Zajęcia prowadzone były przez nauczyciela wychowania-fizycznego. W zajęciach uczestniczyło siedmiu z dziewięciu zapisanych uczniów klasy II. Podczas zajęć istniała możliwość korzystania z materacy, drabinek, piłek lekarskich, rolerów treningowych, koców i mat.

(akta kontroli, str. 594-597)

W arkuszach organizacyjnych szkoły na lata 2017/2018 i 2018/2019 nie przewidziano organizacji pozalekcyjnych zajęć sportowych, jednakże zajęcia takie odbywały się w formie Szkolnego Klubu Sportowego i prowadzone były, jak wyjaśnił Dyrektor, przez nauczycieli wychowania fizycznego z własnej inicjatywy. W latach 2017/2018 zajęcia te prowadzone były m.in. w soboty, a od września 2018 r. zajęcia prowadzone były w wymiarze dwóch godzin zegarowych dla każdej z trzech utworzonych grup klas IV-VIII oraz gimnazjum. Od 4 września 2018 r. do 6 grudnia 2018 r. w zajęciach tych brało udział 22 uczniów. Od 7 stycznia 2019 r. do 20 czerwca 2019 r. - 57 uczniów (w trzech grupach: po 22, 20 i 15 uczniów). Zajęcia te

²⁰ Liczba uczniów klas I-III wynosiła 96.

²¹ Liczba uczniów klas I-III wynosiła 83.

²² Liczba uczniów klas I-III wynosiła 106.

finansowane były ze środków rządowego programu „SKS Szkolny Klub Sportowy” Ministra Sportu i Turystyki. Dyrektor wyjaśnił, że zajęcia nie zostały wprowadzone do arkusza organizacyjnego gdyż nie są płatne z budżetu szkoły.

(akta kontroli, str. 19, 23-52, 55-56, 59, 63-64, 155, 160-170, 657, 745)

2.2 W okresie objętym kontrolą w Szkole obowiązywał Program Nauczania Wychowania Fizycznego dla Ośmioletniej Szkoły Podstawowej²³. W treściach kształcenia tego Programu przewidziano edukację zdrowotną, która obejmowała m.in. naukę przyjmowania prawidłowej pozycji, kształtowanie zdrowego stylu życia i zachowań prozdrowotnych, zachowanie w razie wypadku, bezpieczną organizację zajęć ruchowych w szkole i poza szkołą, sposoby hartowania organizmu.

(akta kontroli, str. 66-93, 171, 176, 679-685)

Na podstawie zapisów w dziennikach lekcyjnych klasy: IV, V i VII w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019 z realizacji programu nauczania wychowania fizycznego ustalono, że w ramach zajęć lekcyjnych prowadzono edukację zdrowotną, w tym dotyczącą zachowania i utrzymania właściwej postawy ciała.

(akta kontroli, str. 686-696)

2.3. Programy wychowawczo-profilaktyczne na lata 2017/2018 i 2018/2019 obejmowały zagadnienia dotyczące profilaktyki wad postawy. W obszarze: zdrowie - edukacja zdrowotna dla klas I-III znajdowały się m.in. zagadnienia: zapoznanie się z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych, kształtowanie umiejętności kreowania środowiska sprzyjającego zdrowemu stylowi życia, zapoznanie się z zasadami zdrowego, racjonalnego odżywiania się, higieny osobistej i aktywności fizycznej, kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie. Kształtowanie nawyków dbania o zdrowie i zwracanie uwagi na właściwą postawę ciała. Dostosowanie sprzętu szkolnego do wzrostu i indywidualnych potrzeb uczniów.

W obszarze edukacji zdrowotnej dla klas IV-VIII znajdowały się m.in. zadania: kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, kształtowanie umiejętności podejmowania zachowań prozdrowotnych, doskonalenie i wzmacnianie zdrowia fizycznego. Kształtowanie nawyków dbania o zdrowie i zwracanie uwagi na właściwą postawę ciała.

(akta kontroli, str.179-209)

W klasach I-III zadania te zostały zrealizowane poprzez: propagowanie zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej na zajęciach integracyjnych, rozgrywki sportowe, piesze wycieczki, zabawy na placu zabaw, uczestnictwo uczniów w zajęciach nauki pływania i na lodowisku, wycieczki szkolne, dbałość o higienę osobistą, współpracę z pielęgniarką, dostosowanie sprzętu szkolnego do wzrostu uczniów, zwracanie uwagi na właściwą postawę ciała na lekcjach i przerwach, uczestnictwo w zajęciach gimnastyki korekcyjnej. W ramach zajęć edukacyjnych „Poznaję moje ciało” uczniowie zapoznawali się z budową ciała ze szczególnym uwzględnieniem roli kręgosłupa w zachowaniu dobrego zdrowia. Uczniowie angażowani byli do wykonywania prostych ćwiczeń ruchowych jako przerwy śródlekcyjne. W klasach IV-VIII zadania edukacji zdrowotnej realizowane były poprzez: zwracanie uwagi na właściwą postawę ciała na lekcjach i przerwach, uświadamianie uczniów w jaki sposób sport wpływa na ich zdrowie i sylwetkę oraz na psychikę, zwrócenie uwagi na negatywne konsekwencje dla kręgosłupa długiego przebywania w pozycji siedzącej.

(akta kontroli, str.210-223)

²³ Pod redakcją Krzysztofa Warchoła.

2.4. Liczba godzin zajęć wychowania fizycznego ustalona w arkuszu organizacyjnym szkoły była zgodna z art. 28 ust. 2 ustawy z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe²⁴ i wynosiła cztery godziny tygodniowo. Zajęcia te prowadziło trzech nauczycieli wychowania fizycznego (absolwenci Akademii Wychowania Fizycznego, posiadający tytuł magistra wychowania fizycznego).

(akta kontroli, str. 19-20, 23-52, 224-225)

2.5. Zajęcia wychowania fizycznego w latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 były realizowane w formie zajęć klasowo-lekcyjnych: w sali gimnastycznej, sali gimnastyki korekcyjnej, siłowni, na boisku ze sztuczną nawierzchnią, boisku z nawierzchnią trawiastą, na terenach leśnych przy Szkole, na szkolnym placu zabaw (klasy I-III), lodowisku oraz w formie nauki pływania na basenie. W okresie objętym kontrolą zorganizowano m.in. nocny turniej piłki nożnej, szkolny turniej koszykówki, klasowy nocny biwak. Uczniowie brali udział m.in. w zawodach powiatowych piłki koszykowej, mini koszykowej i piłki ręcznej, w gminnych sztafetowych biegach przełajowych, gminnych turniejach gier i zabaw oraz w wycieczkach pieszych i rowerowych, narciarstwie biegowym i łyżwiarstwie.

(akta kontroli, str. 20, 53-65, 156, 171, 176)

Wicedyrektor wyjaśniła, że rozpoznanie potrzeb zdrowotnych uczniów prowadzono na bieżąco, nie w formie pisemnej. Jediną formą aktywności fizycznej wnioskowanej przez uczniów, której nie zorganizowano w Szkole w latach 2017-2019 były tańce, a przyczyną tego był brak specjalisty. Zajęcia zaczęto realizować dla chętnych uczniów w roku szkolnym 2019/2020.

(akta kontroli, str. 697)

2.6. W okresie objętym kontrolą frekwencja w szkole (w klasach I-VIII) wyniosła: 90,26% w roku szkolnym 2017/2018 i 88,41% w roku szkolnym 2018/2019. Frekwencja na zajęciach wychowania fizycznego (w klasach IV-VIII) wyniosła w tych latach szkolnych odpowiednio: 89,69% i 94,2%²⁵.

Na podstawie §4 rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych²⁶ w roku 2017/2018 Dyrektor zwolnił dwóch uczniów a w roku 2018/2019 – czterech uczniów z zajęć wychowania fizycznego (tj. odpowiednio: 0,57% i 1,14% uczniów).

Aktywne uczestnictwo w zajęciach realizowane było m.in. poprzez nakaz noszenia stroju sportowego uczniom niedysponowanym. Zwolnienia roczne dotyczyły uczniów z poważnymi dolegliwościami zdrowotnymi.

(akta kontroli, str. 20, 156, 226-231, 746-747)

Wysoką frekwencję na lekcjach wychowania fizycznego potwierdzili w toku badania ankietowego rodzice. Zdecydowana większość (94%) ankietowanych rodziców przyznała, że ich dzieci nie korzystają często ze zwolnień z zajęć wychowania fizycznego, a jeżeli już dziecko opuszcza te zajęcia to główną przyczyną jest choroba lub niedyspozycja zdrowotna.

(akta kontroli, str. 718)

Dyrektor wyjaśnił, że *Kwestia frekwencji na zajęciach wychowania fizycznego oraz aktywności uczniów na tych zajęciach w kontrolowanym okresie nie była ujęta w planie nadzoru pedagogicznego ani ewaluacji wewnętrznej. Plan nadzoru pedagogicznego oraz plan ewaluacji wewnętrznej opracowuje corocznie dyrektor*

²⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 1148.

²⁵ Dane pozyskane z dziennika elektronicznego.

²⁶ Dz. U. poz. 373.

szkoły na podstawie: kierunków realizacji polityki oświatowej państwa, planu nadzoru Śląskiego Kuratora Oświaty, wyników ewaluacji wewnętrznej, wniosków z nadzoru pedagogicznego w poprzednim roku szkolnym, wniosków Rodziców, Uczniów, Nauczycieli, Pracowników obsługi i administracji. Przedstawione powyżej przesłanki nie dawały jakiegokolwiek podstawy do obejmowania zajęć wychowania fizycznego planem nadzoru w zakresie aktywności lub frekwencji ani też ewaluacji wewnętrznej. Zarówno rodzice jak i nauczyciele wielokrotnie dawali wyraz swojemu zadowoleniu z jakości prowadzenia edukacji fizycznej (brak notatek w formie papierowej). Zastrzeżenia pojawiały się w okresie funkcjonowania w jednym obiekcie szkoły podstawowej i gimnazjum (rok szkolny 2017/2019 – klasy 1-7 szkoły podstawowej i 2-3 gimnazjum), kiedy w związku ilością oddziałów przy niesprzyjających warunkach pogodowych zachodziła konieczność łączenia w sali gimnastycznej 2 grup. Nie występowały sytuacje unikania zajęć wychowania fizycznego, czy też notorycznego nieprzygotowania do zajęć. Wyrazem tego były oceny z wychowania fizycznego klasyfikacji rocznej.

(akta kontroli, str. 731-732)

2.7. Szkoła dysponowała infrastrukturą sportową wystarczającą do realizacji zajęć wychowania fizycznego, tj. własną salą gimnastyczną, salą do zajęć gimnastyki korekcyjnej, pomieszczeniem wyposażonym w atlas do ćwiczeń siłowych oraz sprzęt potrzebny do terapii integracji sensorycznej. Obok budynku szkolnego znajdowało się boisko trawiaste, boisko wielofunkcyjne typu „Orlik”, siłownia zewnętrzna oraz plac zabaw. Uczniowie mieli możliwość korzystania z szatni znajdujących się przy sali gimnastycznej oraz pomieszczeń sanitarno-higienicznych wyposażonych w prysznice. W toku oględzin potwierdzono, że wszystkie prysznice działały. Dyrektor wyjaśnił, że uczniowie korzystają z pryszniców rzadko i tylko w okresie letnim.

(akta kontroli, str. 20, 598-624)

Na infrastrukturę sportową w roku szkolnym 2017/2018 Szkoła wydatkowała kwotę 0,66 tys. zł na zakup farb w celu malowania zaplecza przez pracowników szkoły. W roku 2018/2019 – 24,7 tys. zł – na wymianę oświetlenia oraz zakup i montaż rolet do okien.

(akta kontroli, str. 20-21, 232-234)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły nie występował do gminy z wnioskami dotyczącymi konieczności uzupełnienia infrastruktury sportowej.

(akta kontroli, str. 21)

W okresie objętym kontrolą Śląski Kurator Oświaty nie przeprowadził w szkole kontroli dotyczących wyposażenia szkoły w infrastrukturę sportową.

(akta kontroli, str. 21, 653)

Uczniowie mieli możliwość korzystania z infrastruktury sportowo rekreacyjnej po zajęciach lekcyjnych w formie: zajęć SKS, zajęć organizowanych przez miejscowy klub sportowy oraz indywidualnie, pod opieką rodziców lub opiekunów na zasadach opisanych w regulaminie. Dyrektor wyjaśnił, że *O zasadach korzystania indywidualnego z infrastruktury sportowej uczniowie byli informowani na apelach szkolnych.*

(akta kontroli, str. 21, 53-65, 155-176)

W okresie objętym kontrolą Szkoła umożliwiła korzystanie z infrastruktury sportowo-rekreacyjnej uczniom pod opieką nauczycieli lub pełnoletnich opiekunów. Zasady korzystania z obiektów sportowych dla uczniów określono w regulaminie. Uczniowie nie ponosili kosztów związanych z ich użytkowaniem. Ponadto Szkoła udostępniała

podmiotom zewnętrznym salę gimnastyczną oraz boiska sportowe. Wysokość czynszu za wynajem sali gimnastycznej określały zarządzenia wójta Gminy Pawłowice²⁷. Wynajem obiektów nie kolidował z wykorzystaniem obiektu przez Szkołę.

(akta kontroli, str.235-344, 732, 734-744, 749-750)

2.8. Szkoła nie uczestniczyła w gminnych lub regionalnych nieodpłatnych programach profilaktycznych dotyczących wad postawy ciała uczniów.

(akta kontroli, str. 21, 732)

2.9. Szkoła podejmowała działania na rzecz „lekkich tornistrów” poprzez: uświadamianie uczniów, m.in. na lekcjach wychowawczych oraz rodziców podczas apeli szkolnych i zebrań z rodzicami o konsekwencjach zdrowotnych związanych z nadmiernym obciążeniem tornistrów. W czasie lekcji i zebrań informowano rodziców o możliwości pozostawiania przez każdego z uczniów klas I-III podręczników w salach lekcyjnych oraz przez uczniów klas IV-VIII w szafkach jedno lub dwuosobowych na terenie szatni przeznaczonej dla tych klas. Ponadto w salach lekcyjnych IV-VIII wyodrębnione były szafy, w których istniała możliwość pozostawienia podręczników. Szafki udostępniane były bezpłatnie. Ponadto na terenie Szkoły znajdowały się dwa ściennie bezdotykowe dystrybutory wody pitnej.

(akta kontroli, str. 155-178, 212-223, 420-586, 647-648)

W wyniku oględzin potwierdzono możliwość pozostawienia podręczników w szafkach w szatni przez wszystkich uczniów (szafek było więcej niż uczniów), w szafkach na podręczniki w salach lekcyjnych klas I-III oraz w szafkach w salach lekcyjnych klas IV-VIII. W sali, w której odbywały się głównie zajęcia z języka polskiego dla klas IV-VIII, w szafie przechowywane były podręczniki z tego przedmiotu.

(akta kontroli, str. 599, 617-624)

Dyrektor wyjaśnił, że plany lekcji są w miarę możliwości tak opracowywane aby uczniowie odbywali zajęcia w tych samych salach. Ponadto, że *program elektronicznych podręczników nie daje dostępu do elektronicznych wersji podręczników dla uczniów i ich rodziców. Uczniowie mieli i mają możliwość pozostawiania podręczników w szkole, jednakże nie korzystają z tego zbyt często. Klasy mają zajęcia z jednego przedmiotu w tej samej sali, ewentualne odstępstwa od tej zasady są podyktowane tylko kwestiami organizacyjnymi. Wszyscy uczniowie klas I-III mają zarówno indywidualne szafki ubraniowe, jak też indywidualne szafki na książki i pomoce. Kwestia wyposażania uczniów w drugi komplet podręczników nie leży w możliwościach finansowych szkoły.*

(akta kontroli, str. 21, 732)

W planach nadzoru na rok szkolny 2017/2018 i 2018/2019 uwzględniono ważenie tornistrów przez nauczycieli dwukrotnie w każdym semestrze. Raporty z kontroli ciężaru tornistrów prezentowane były przez wychowawców na spotkaniach klasowych oraz omawiane były na konferencjach podsumowujących. W roku 2017/2018 kontrolę wagi tornistrów uczniów klas I-III dokonano czterokrotnie. Według raportu za I semestr tego roku, uzyskane wyniki kształtowały się na lepszym poziomie niż w poprzednim semestrze. Podczas obu kontroli odnotowano, że najcięższy plecak ważył 8,8 kg a najlżejszy – 1,5 kg. W ocenie autorów raportu, było to wynikiem rozmów z rodzicami, a także usprawnień dokonanych przez nauczycieli, polegających m.in. na przechowywaniu podręczników w salach lekcyjnych. Wagi

²⁷ Zarządzenia Wójta Gminy Pawłowice: Nr 01.120.0024.2017 z dnia 9 czerwca 2017 r. oraz Nr 01.0050.0143/2016 z 30 grudnia 2016 r.

tornistrów odnotowane w II półroczu wahały się między 0,8 kg a 8,6 kg. Duża część plecaków ważyła od 1,1 kg do 3 kg. Według raportu za rok szkolny 2018/2019 pomiaru ciężaru tornistrów dokonano czterokrotnie. Najcięższe tornistry mieli uczniowie klas V i VI – średni ciężar wynosił 4,82 kg a najlżejsze – uczniowie klas III gimnazjum – 2,76 kg. Norma przekroczona została w klasach V-VI. Według raportu aby zapobiec ewentualnym konsekwencjom noszenia przeciążonych tornistrów, uczniowie powinni pozostawiać część podręczników (po konsultacji z nauczycielami i rodzicami) w szatni lub szafkach w klasach.

(akta kontroli, str. 345-351)

Od 20 października 2017 r. Dyrektor wprowadził do stosowania zarządzenie w sprawie zadań domowych²⁸, zgodnie z którym w piątki nauczyciele nie polecali uczniom wykonywania zadań domowych.

(akta kontroli, str. 392)

W kontroli przeprowadzonej w dniu 29 listopada 2019 r. (na zlecenie NIK) przez PPIS stwierdzono 13 przypadków²⁹ (13% objętych badaniem) przekroczenia dopuszczalnej masy tornistrów, tj. 15% masy ciała dziecka. Pomiarowi w zakresie obciążenia tornistrów objęto 97 uczniów (31% uczniów Szkoły) z pięciu klas I, II, IV, VI i VIII³⁰.

(akta kontroli, str. 653,699-704, 708-716, 822-825)

Z przeprowadzonego w toku kontroli badania ankietowego wśród rodziców wynikało, że w ocenie 72% ankietowanych tornister/plecak szkolny ich dzieci jest zbyt ciężki. Jako przyczynę wskazano: nadmiar pomocy szkolnych, zbyt duża liczba ćwiczeń i podręczników do każdego przedmiotu, konieczność korzystania z podręczników w domu z uwagi na zadania domowe i konieczność nauki do sprawdzianów i kartkówek.

(akta kontroli, str. 718)

2. 10. Pielęgniarka wyjaśniła, że dostosowanie stanowiska pracy ucznia do jego wzrostu i budowy ciała dokonywane było poprzez pomiar wzrostu i wagi uczniów przez pielęgniarkę i dobór ławek i krzeseł przez wychowawców. Natomiast z informacji uzyskanych w toku kontroli od nauczycieli wynikało, że w klasach I-III stoliki i ławki były dostosowane do wzrostu i budowy ciała uczniów a krzesła były wyprofilowane, natomiast w klasach IV-VIII było to utrudnione ze względu na zmienność sal lekcyjnych.

(akta kontroli, str. 21, 155-177, 210-223, 382-388)

Dyrektor wyjaśnił, że *W dziennikach zapisy tematów związanych z dostosowaniem krzeseł i stolików do wzrostu ucznia nie występują, jednak w okresie objętym kontrolą wystąpiły działania związane z tym działaniem. Uczniowie wszystkich klas zostali objęci badaniem wysokości ciała, przeprowadzono również w dniach 4 i 5 grudnia apele organizacyjno-porządkowe, podczas których uczniowie zostali zapoznani z zasadami prawidłowego doboru mebli szkolnych do wzrostu ciała oraz skutków przyjmowania nieprawidłowej postawy siedzącej podczas zajęć.*

(akta kontroli, str. 732, 753-819)

Kontrola przeprowadzona w Szkole, w toku niniejszej kontroli na zlecenie NIK, przez PPIS wykazała, że niektóre stanowiska uczniowskie (krzesła i stoliki) nie były

²⁸ Nr SP 01211.16.2017.

²⁹ W klasie I – trzy przekroczenia – skrajna waga wynosiła 3,8 kg, w klasie II – brak przekroczeń, w klasie IV – siedem przekroczeń – skrajna waga 6,40 kg, w klasie VI – dwa przekroczenia – skrajna waga 7,10, w klasie VIII – jedno przekroczenie – skrajna waga 8,60 kg.

³⁰ Pomiarów nie przeprowadzono w klasie III ze względu na wyjazd uczniów na wycieczkę.

dostosowane do wzrostu i budowy ciała uczniów, co szczegółowo opisano poniżej, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str. 699-706, 708-710)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. Dyrektor nie dostosował części stanowisk pracy do warunków antropometrycznych uczniów, a sprzęty z których korzystali uczniowie nie były dostosowane do wymagań ergonomii, co było niezgodne z § 2, § 9 ust. 2 i § 24 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa szkółach.

Badaniami³¹ w zakresie zgodności stanowisk pracy z wymogami ergonomii objęto sprzęty wykorzystywane przez 57 uczniów z trzech oddziałów IV, VI i VIII, z czego w przypadku 48 uczniów z ww. oddziałów (84%) korzystali oni ze stanowisk niedostosowanych do wymogów ergonomii, a 37 stanowisk pracy było źle zestawionych (np. krzesło o rozmiarze 4 zestawiono ze stolikiem o rozmiarze 6)³².

(akta kontroli, str. 699-706, 708-710)

Dyrektor wyjaśnił, że [...] Szkoła przejęła wyposażenie sal lekcyjnych po włączanym gimnazjum, które posiadało wyłącznie krzesła i stoliki dla starszych uczniów. W okresie ostatnich lat szkoła sukcesywnie wymienia stare krzesła i stoliki na nowe lepiej przystosowane do wzrostu uczniów. Możliwości lokalowe szkoły zmuszają do wykorzystywania wszystkich sal lekcyjnych – tak, aby możliwe było realizowanie lekcji bez zmianowości. Problematyczne jest ułożenie planu lekcji odpowiadającego potrzebom uczniów – realizacja zajęć w pracowniach przedmiotowych wyposażonych w odpowiednie pomoce naukowe oraz dających możliwość pozostawienia podręczników; możliwościom kadrowym – 17 nauczycieli pracuje w co najmniej 2 szkołach, zapewnienia w salach możliwości zasiadania ucznia w dostosowanej dla niego wysokości stolika i krzesła – potrzeba byłoby w każdej sali: krzesła w rozmiarach: 4 – 15 szt., 5 – 16 szt., 6 – 18 szt., 7 – 2 szt. Takie wyposażenie uniemożliwiłoby pozostawienie miejsca wolnego w sali (mowa tylko o krzesłach, a podobnie ma się sprawa ze stolikami). Dostosowanie stanowisk pracy do ucznia jest uzależnione od: możliwości wyposażenia sali lekcyjnej, świadomości ucznia (zajmowanie właściwego miejsca); świadomości nauczyciela (przypominanie uczniom o zajmowaniu właściwych stanowisk). Sukcesywnie w miarę możliwości budżetowych dokonujemy zakupów wyposażenia sal lekcyjnych w odpowiednich rozmiarów stoliki i krzesła, prowadzimy apele przypominające uczniom zasady zajmowania stanowisk w salach (ostatnie w dniach 4 XII – klasy I-IV, 5 XII – klasy V-VIII). W dniu 11 grudnia elementem spotkania rady pedagogicznej będzie przypomnienie zasad właściwego zajmowania miejsc przez uczniów oraz możliwości zmiany planu lekcji lepiej dostosowanego do potrzeb uczniów. Wyniki trwającej kontroli NIK oraz prowadzone działania szkoły w tym zakresie będą elementem zebrania z rodzicami w dniu 10 stycznia 2020 r.

(akta kontroli, str. 827-829)

Zdaniem NIK prawidłowe dostosowanie mebli edukacyjnych do wzrostu dzieci i młodzieży ma istotny wpływ na ich postawę i zdrowie tj. prawidłowe kształtowanie się kręgosłupa i prawidłowe funkcjonowanie narządów wewnętrznych, a właściwy

³¹ Kontrola przeprowadzona, w toku niniejszej kontroli na zlecenie NIK.

³² Stanowiska pracy w klasie IV (pracowni komputerowej i sali przypisanej do klasy i jednocześnie pracowni fizycznej), VI (pracowni komputerowej i sali przypisanej do klasy) i VIII (pracowni komputerowej, w pracowni chemicznej oraz fizycznej i jednocześnie przypisanej do klasy).

dobór stanowiska pracy zapewnia nie tylko komfort przy pisaniu, czytaniu i rysowaniu, lecz także zapobiega powstawaniu wad postawy.

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła tworzyła warunki pobytu uczniów ograniczające czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy poprzez zaplanowanie w arkuszu organizacyjnym szkoły zajęć gimnastyki korekcyjnej dla klas I-III, zaplanowanie w programie nauczania z wychowania fizycznego i zrealizowanie zajęć edukacji zdrowotnej w ramach wychowania fizycznego, właściwą organizację w szkole zajęć wychowania fizycznego oraz zapewnienie właściwej infrastruktury sportowej do realizacji zajęć wychowania fizycznego. Organizowano również zajęcia pozalekcyjne w ramach programu rządowego „SKS Szkolny Klub Sportowy”. We współpracy z rodzicami uczniów podejmowano działania na rzecz ograniczenia wagi tornistrów, umożliwiając także pozostawienie przez wszystkich uczniów w Szkole podręczników i przyborów szkolnych oraz przeprowadzając dwukrotnie w każdym semestrze ważenia tornistrów. Nie zapewniono jednak dostosowania części stanowisk pracy do wymogów antropometrycznych uczniów.

OBSZAR

3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy ciała

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą działania informacyjne i edukacyjne w Szkole dotyczące wad postawy ciała uczniów polegały na:

- przeprowadzaniu przez wychowawców prelekcji oraz rozmów z rodzicami uczniów odnośnie zwracania uwagi na prawidłową postawę ciała dziecka oraz odpowiednie odżywianie, a także zachęcanie do aktywności dzieci poprzez uprawianie sportu i spędzania czasu na wolnym powietrzu,
- przeprowadzaniu na lekcjach pogadarek przez wychowawców oraz nauczycieli biologii na temat wad postawy.

(akta kontroli, str. 155-158, 175-223)

Na terenie Szkoły wywieszono były ponadto informacje dotyczące przeciwdziałania wadom postawy:

- na ścianie obok wejścia do sali gimnastyki korekcyjnej wisiały zestawy ćwiczeń korekcyjnych,
- na ścianie obok sali lekcyjnej nr 2.7 wisiały informacje dotyczące przyczyn, rodzajów i sposobów przeciwdziałania wadom postawy ciała.

(akta kontroli, str. 616, 654-655)

W okresie objętym kontrolą pielęgniarka szkolna:

- prowadziła konsultacje z nauczycielami w-f w sprawie uczniów z wadami postawy,
- dokonała ponownej kwalifikacji uczniów (w 2017/2018 i 2018/2019) do udziału w zajęciach gimnastyki korekcyjnej z nauczycielem w-f, będącym również rehabilitantem,
- zachęcała nauczycieli do wykonywania ćwiczeń śródlekcyjnych mających na celu przerwanie pracy umysłowej i zmianę pozycji ciała,
- na początku każdego roku brała udział w konferencjach szkolnych, na których przekazywała ustnie plan pracy na rok szkolny. Ponadto podczas konferencji plenarnych Rady Pedagogicznej na 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 pielęgniarka szkolna prowadziła prelekcję na temat postępowania z dziećmi chorymi na cukrzycę oraz z innymi problemami zdrowotnymi. Na początku

każdego roku pielęgniarka przekazywała Dyrektorowi listę uczniów z wadami postawy w celu zakwalifikowania ich na zajęcia gimnastyki korekcyjnej.

(akta kontroli, str. 592, 650-652, 666-675)

Dyrektor wyjaśnił, że Rodzice są zainteresowani prawidłową postawą ciała ich dzieci w szczególności podczas przebywania w szkole. W mojej ocenie Rodzice uważają, że działania szkoły są w tym zakresie wystarczające. Żywa dyskusję połączoną z wnioskami wzbudziła na ostatnim zebraniu sprawa dostępu do e-podręczników, jako alternatywy dla przenoszenia podręczników z domu do szkoły. Wnioskowano także, aby uczniowie nie otrzymywali zadań domowych na weekend. [...] Działania związane z profilaktyką, monitorowaniem, rozpoznawaniem i eliminowaniem wad postawy u uczniów obejmują kilka obszarów. W zakresie edukacji i informowania rodziców i uczniów wykorzystywane są zajęcia dydaktyczne, spotkania z rodzicami, gazetki ścienne, prezentacje multimedialne. Trudno ocenić zakres przyswojenia przekazywanych treści. W szkole stworzone są odpowiednie warunki do eliminowania rozwoju wad postawy u dzieci: odpowiednie krzesła, stoliki, szafki umożliwiające pozostawienie przyborów szkolnych, zorganizowanie zajęć sportowych, na basenie, lodowisku oraz gimnastyki korekcyjnej. Uczniowie są często zachęceni do aktywnego spędzania czasu poza lekcjami, korzystania z rowerów w drodze do szkoły. Podjęto pierwsze działania związane z wybudowaniem wiaty rowerowej, projekt czeka na realizację. Z obserwacji wynika jednak, że w przeważającej części uczniowie są przywożeni do szkoły samochodami przez rodziców, nie zawsze chętnie korzystają też z możliwości pozostawienia podręczników w szkole. Rodzice uczniów, w dyskusji podjętej na pierwszym zebraniu w tym roku szkolnym, sugerowali rozwiązanie polegające na korzystaniu w domu z e-podręczników, jednak wydawnictwa na obecną chwilę nie dysponują taką ofertą.

(akta kontroli, str. 390-391, 590)

Przeprowadzone w toku kontroli NIK badanie ankietowe wśród 28 nauczycieli³³ wykazało, że:

- nauczyciele posiadają wiedzę o schorzeniach i wadach postawy,
- na zebraniach klasowych oraz w toku indywidualnych rozmów przekazywana była rodzicom informacja o problemach związanych z wadami postawy,
- rodzice wspierali Szkołę w prowadzeniu profilaktyki wad postawy ciała,
- największe trudności w prowadzeniu profilaktyki wad postawy ciała uczniów mają niepoprawne nawyki wyniesione z domu, mała aktywność fizyczna dzieci po zajęciach lekcyjnych oraz duża waga tornistrów,
- za najskuteczniejsze formy profilaktyki wad postawy uznali zajęcia dydaktyczne w Szkole.

(dowód: akta kontroli str. 717-718)

Z przeprowadzonego w toku kontroli NIK badania ankietowego wśród 111 rodziców³⁴ wynikało, że w ocenie 34% ankietowanych rodziców podejmowana w Szkole profilaktyka wad postawy ciała uczniów była wystarczająca, natomiast 41% rodziców nie miało zdania na ten temat, a 19% uznało, że działania Szkoły w tym zakresie są niewystarczające. Najbardziej powszechnym wśród rodziców źródłem pozyskiwania wiedzy na temat wad postawy ciała był lekarz rodzinny (65% odpowiedzi twierdzących), a następnie informacje pozyskiwane z internetu (41%), od wychowawców (27%) i z telewizji (23%).

³³ Na 40 przekazanych rodzicom ankiet, wróciło 30 wypełnionych, w tym 28 było kompletnych.

³⁴ Na 208 przekazanych rodzicom ankiet, wróciło 146 wypełnionych, w tym 111 było kompletnych.

(dowód: akta kontroli str. 717-718)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła podejmowała działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy ciała uczniów. W tym zakresie nauczyciele podejmowali temat profilaktyki wad postawy na zebraniach szkolnych z rodzicami oraz podczas lekcji wychowawczych i biologii.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następującą uwagę i wniosek:

Uwaga

NIK zwraca uwagę na konieczność zapewnienia aktualności (ważności) legalizacji wagi medycznej w wymaganych odstępach czasu.

Wniosek

NIK wnosi o dostosowanie stanowisk pracy do wymogów antropometrycznych uczniów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi i
wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, 27 grudnia 2019 r.

Kontroler
nadzorujący
Miroslaw Sekuła
doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

